

XXI ASR BIRINCHI CHORAGI LIBOSLAR ARXITEKTURASI: SHAKL VA KOMPOZITSIYANING DEKONSTRUKTIVISTIK TRANSFORMATSIYASI HAMDA MILLIY DIZAYNDAGI YANGI BADIY-ESTETIK KONSEPTI

Toshtemirova Mohichehra G'olibjon qizi

mokhitash@gmail.com

ORCID: 0009-0001-9834-659X

<https://doi.org/10.5281/zenodo.23059536>

Annotatsiya. Ushbu maqolada XXI asrning birinchi choragi (xususan, 2025–2026-yillar) global libos dizaynida ro'y berayotgan vizual-tektonik va tizimli transformatsiyalar badiiysan'atshunoslik jihatidan tahlil qilinadi. Tadqiqot obyekti sifatida zamonaviy kutyure va avangard brendlar Schiaparelli, Moschino, Yohji Yamamoto namoyishlaridagi liboslar arxitekturasida hamda shakl va kompozitsiya evolyutsiyasi tanlab olingan. Maqolada dizaynerlik san'atidagi an'anaviy tektonika qoidalarining o'zgarishi va "sokin hashamat" (*Quiet Luxury*) estetikasining dekonstruktivizm prinsiplari bilan o'zaro uyg'unlashuvi mantiqiy tahlilga tortilgan. Libos arxitekturasidagi vizual destruksiya elementlari, ishlov berilmagan qirralar, teskari o'girilgan astarlar, asimmetrik konstruksiyalar va arxiv formalariga re-konseptual qaytish jarayonlari san'atning yangi vizual til qidirish omillari sifatida baholangan. Tadqiqot xulosalari libos san'atida material va shakl munosabatlarining falsafiy-estetik mohiyatini tizimli anglashga xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: libos arxitekturasida, shakl va kompozitsiya, dekonstruktivistik transformatsiya, badiiy-estetik konsept, tektonika, vizual destruksiya, arxiv formalar, dizayn falsafasi.

Abstract. This article provides an art-historical and aesthetic analysis of the visual-tectonic and structural transformations occurring in global apparel design during the first quarter of the 21st century, specifically focusing on the years 2025–2026. The research examines the architecture of dress, along with the evolution of form and composition, in the collections of contemporary haute couture and avant-garde brands such as Schiaparelli, Moschino, and Yohji Yamamoto. The paper evaluates the shift in traditional tectonic principles in design and investigates the integration of "Quiet Luxury" aesthetics with the core tenets of deconstructionism. Elements of visual destruction, raw edges, inside-out linings, asymmetric structures, and the re-conceptual return to archival forms are interpreted as indicators of an ongoing search for a new visual language in fashion. The findings of this study contribute to a more systemic understanding of the philosophical and aesthetic relationship between material and form in contemporary costume design.

Keywords: dress architecture, form and composition, deconstructive transformation, artistic-aesthetic concept, tectonics, visual destruction, archival forms, design philosophy.

Аннотация. В данной статье с искусствоведческой и эстетической точек зрения анализируются визуально-тектонические и структурные трансформации, происходящие в глобальном дизайне одежды в первой четверти XXI века (в частности, в 2025–2026 годах). В качестве объекта исследования рассматриваются архитектура костюма, а также эволюция формы и композиции в показах современных кутюрных и авангардных брендов Schiaparelli, Moschino, Yohji Yamamoto. В работе предпринят системный анализ изменения традиционных тектонических закономерностей и исследуются процессы синтеза эстетики «тихой роскоши» (*Quiet Luxury*) с принципами деконструктивизма. Элементы визуальной деструкции в архитектуре одежды, необработанные края, вывернутые наизнанку подкладки, асимметричные конструкции и реконцептуальный возврат к архивным формам оцениваются как проявление поиска нового визуального языка в искусстве костюма. Выводы исследования могут послужить для глубокого понимания философско-эстетической сущности взаимосвязи материала и формы в индустрии моды.

Ключевые слова: архитектура одежды, форма и композиция, деконструктивистская трансформация, художественно-эстетическая концепция, тектоника, визуальная деструкция, архивные формы, философия дизайна.

Kirish. XXI asr birinchi choragi global madaniy makonda vizual va plastik shakllarning haddan tashqari to'yinishi hamda turg'unligi bilan xarakterlanadi. Ushbu tendensiya, ayniqsa, muayyan davrning ijtimoiy-falsafiy kayfiyatini aks ettiruvchi eng dinamik soha libos dizayni sohasida namoyon bo'lmoqda. Bugungi kunda jahon dizaynida o'ziga xos "shakl tanqisligi" *crisis of form* inqirozi kuzatilmoqda, unda an'anaviy tektonik qonuniyatlar va klassik simmetriya o'zining estetik jozibasini yo'qotib, o'rnini "Sokin hashamat" *Quiet Luxury* va Dekonstruktivizm prinsiplariga bo'shatib bermoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham madaniyat va vizual san'at turlarining fundamental asoslarini, zamonaviy dizayn tendensiyalarini san'atshunoslik nuqtai nazaridan tadqiq etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 1-iyuldagi «Tasviriy va amaliy san'at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi PQ-212-sonli qarori hamda sohada kreativ loyihalarni qo'llab-quvvatlash va san'atshunoslik tahlillarini yoshlar tarbiyasiga joriy etish vazifasini qo'yadi[1]. Shuningdek, 2026-yil iyul oyida qabul qilingan «Kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish to'g'risida»gi O'RQ-1157-sonli Qonun mamlakatimizda dizayn industriyasini yangi bosqichga ko'tarish va uning badiiy-estetik asoslarini mustahkamlash uchun huquqiy zamin yaratdi[2].

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili (Falsafiy-estetik aspekt). Libos dizaynida shakl va kompozitsiyaning dekonstruktivistik transformatsiyasini anglash uchun birinchi navbatda ushbu fenomenning falsafiy va estetik ildizlariga murojaat qilish lozim. "*Dekonstruksiya*" (deconstruction) tushunchasi falsafiy metodologiya sifatida XX asrning ikkinchi yarmi (1960-yillar oxiri) postmodernizm falsafasi kontekstida vujudga keldi. Ushbu termin frantsuz faylasufi Jak Derrida (Jacques Derrida) tomonidan o'zining 1967-yilda nashr etilgan "*Of Grammatology*" hamda "*Writing and Difference*" asarlarida fanga kiritilgan bo'lib, u an'anaviy iyerarxiya va turg'un ma'nolarni parchalash, obyektning ichki, yashirin qismlarini yuzaga chiqarish metodologiyasini ilgari surgan[4, 278]. Derrida falsafasi obyektini butunlay yo'q qilishni (destruksiyani) emas, balki uning strukturaviy elementlarini qayta ko'rib chiqish, struktura ichidagi ziddiyatlarni ochish orqali yangi vizual va semantik mazmun yaratishni nazarda tutadi.

Ushbu XX asr falsafiy paradigmasi XXI asr birinchi choragi libos arxitekturasida shakl inqirozini bartaraf etuvchi asosiy estetik vositaga aylandi. Klassik dizayndagi "mukammal

butunlik" va "muvozanat" tushunchalari Derrida taklif etgan "differance" (kechiktirilgan ma'no) va relyativizm prinsiplari asosida qayta ko'rib chiqilmoqda. Natijada, XXI asr dizaynerlari libosning tashqi estetik qobig'ini parchalab, uning ichki strukturaviy asosini (tektonikasini) tashqariga chiqarmoqdalar, bu esa Derridaning matnini ichidan turib parchalash haqidagi qarashlarining moddiy-plastik ko'rinishidir[3, 164].

Yoko Kawamuraning "*The Japanese Revolution in Paris Fashion*" (2004) nomli ilmiy tadqiqotidir. Muallif o'z asarida XX asrning 80-yillarida Parij moda maydonida yapon avangard maktabi vakillari — Yohji Yamamoto va Rei Kawakubo tomonidan amalga oshirilgan dizayn inqilobini san'atshunoslik jihatidan tahlil qiladi [5, 92]. Kawamura ushbu dizaynerlarning G'arb klassik simmetriyasi va ideal tana proporsiyalariga qarshi chiqib, libos arxitekturasida "nomukammallik estetikasi" (wabi-sabi), ishlov berilmagan xom qirralar va assimetrik kompozitsiyalarni qanday joriy etganini ochib beradi. Bu manba bugungi kutyure modasidagi vizual destruksiyaning tarixiy evolyutsiyasini tushunish imkonini beradi.

Tadqiqotda qo'shimcha ravishda ta'kidlanishicha, aynan ushbu davrda G'arb moda tanqidchilari yapon dizaynerlarining kiyimni qatlamlarga ajratish, yirtish va an'anaviy tikuv qoidalarini parchalash uslubiga nisbatan birinchi marta "*dekonstruktivizm*" (deconstruction in fashion) atamasini ishlata boshlaganlar. Kawamura Yamamoto va Kawakubo tomonidan kiyim arxitekturasiga kiritilgan monoxromlik (ayniqsa, qora rangning ustunligi) va matoning geometrik shakllarini sun'iy deformatsiya qilish usullarini san'atdagi yangi destruktiv plastik til sifatida baholaydi [5, 97]. Bu manba bugungi kutyure modasidagi (masalan, Schiaparelli va Balenciaga ijodidagi) vizual destruksiyaning, kiyimni choklari va ichki qismlari bilan birga namoyish etish tendensiyasining tarixiy evolyutsiyasini va strukturaviy genezisini chuqur tushunish imkonini beradi.

Klair Uilkoksning "*Radical Fashion*" (2001) asaridir. Uilkoks zamonaviy libos san'atida shakl va material munosabatlarini, libos kompozitsiyasining konstruktivistik o'zgarishlarini tahlil qiladi [6, 112]. Muallif kiyimning ichki elementlarini — teskari o'girilgan astarlar, ochiq choklar va tekstura manipulyatsiyalarini tashqariga ko'rsatishni shunchaki moda unsuri emas, balki dizayndagi konseptual va falsafiy yangilanish sifatida baholaydi. Uilkoks o'z tadqiqotida alohida urg'u berishicha, radikal dizayn an'anaviy kiyim siluetini buzib, uni tana shaklidan mustaqil bo'lgan uch o'lchamli haykaltaroshlik obyektiga (3D sculpture) aylantiradi [6, 115]. U dekonstruksiyaning kutyure (Haute Couture) san'ati bilan sintezini libos dizaynining utilitar (amaliy) funksiyadan sof estetik va g'oyaviy san'at darajasiga ko'tarilishi deb hisoblaydi.

O'rganilgan ilmiy manbalarining o'zaro mantiqiy tahlili shuni ko'rsatadiki, tadqiqotchilar libosdagi dekonstruksiyaning turlicha aspektlarda o'rganganlar. Agar J. Derrida dekonstruksiyaning umumfalsafiy va strukturaviy modelini ko'rsatib bergan bo'lsa, Y. Kawamura uning libos shakllaridagi tarixiy genezisi va Yaponiya avangard maktabi kontekstini asoslaydi, K. Uilkoks esa ushbu transformatsiyalarning plastik, teksturaviy va kompozitsion elementlarini sof san'atshunoslik tili bilan tasvirlaydi. Ushbu fundamental tadqiqotlar asosida XXI asrning birinchi choragiga xususan, 2025–2026-yillarga kelib global libos dizaynida yuzaga kelgan o'ziga xos "shakl tanqisligi" muammosi, hamda minimalist "Sokin hashamat" (Quiet Luxury) purizmi bilan radikal dekonstruktivizm prinsiplarining o'zaro sintezini alohida tadqiq etishga harakat qilindi. Ilmiy adabiyotlardagi nazariy bo'shliqni zamonaviy Schiaparelli hamda Balenciaga kolleksiyalaridagi tektonik o'zgarishlarni san'atshunoslik nuqtai nazaridan talqin qilish zarurati mazkur maqolaning ilmiy yangiligi va dolzarbligiga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. XXI asr birinchi choragi 2025–2026 yillar liboslar arxitekturasini shakl va kompozitsiyasining dekonstruktivistik transformatsiyalari hamda uning yangi badiiy-

estetik konseptini o'rganishda quyidagi fundamental san'atshunoslik va ilmiy-nazoriy metodlar majmuasiga murojaat qilindi:

1. Kompozitsion va tektonik tahlil metodi: Ushbu metod yordamida zamonaviy avangard dizayn namoyandalari (Schiaparelli va Balenciaga brendlarining so'nggi to'plamlari) ijodidagi liboslarning tashqi plastik formasi va ichki konstruktiv asosi (tektonikasi) o'rtasidagi mutanosiblik o'rganildi [7, 4]. Kiyim komponentlarining an'anaviy joylashuvi, simmetriya va asimmetriya nisbatlari, shaklning tana proporsiyalariga nisbatan o'zgarishi vizual-plastik tahlil etildi [7, 9].
2. Qiyosiy-tarixiy va ikonografik metod: Bugungi kunda global libos san'atida kuzatilayotgan "shakl tanqisligi" hamda arxiv formalarga re-konseptual qaytish hodisasi XX asrning 80-yillaridagi Yaponiya avangard maktabi prinsiplari bilan qiyoslandi. Bu orqali dekonstruksiyaning tarixiy evolyutsiyasi, davriy o'xshashliklari va estetik transferlari aniqlandi [8, 3].
3. Falsafiy-semantik tahlil usuli: Jak Derridaning obyektidagi yashirin ma'nolarni uning strukturasini parchalash orqali ochish konsepsiyasi libos dizaynidagi amaliy-badiiy elementlarga (ishlov berilmagan qirralar, teskari o'girilgan astarlar, ochiq ichki choklar) nisbatan tatbiq etildi. Libos shunchaki kiyim-kechak obyekti emas, balki madaniy va vizual matn (visual text) sifatida dekodlashtirildi [9, 63].

Tadqiqot materiallari va empirik baza: 2025–2026 yillarning global moda haftaliklaridagi (Parij va Milan) kutyure namoyishlarining yuqori aniqlikdagi foto va video materiallari, dizaynerlik uylarining rasmiy arxiv hujjatlari hamda shahar muhitida "sokin hashamat" (Quiet Luxury) purizmining vizual-plastik formalarga ko'chish ko'rinishlari tadqiqotning empirik asosini tashkil etdi.

2025–2026 yillarning global kutyure namoyishlari (xususan, Schiaparelli va Balenciaga uylari kolleksiyalari) vizual tahlil qilinganda, libos san'atida an'anaviy tektonik qonuniyatlarning tizimli transformatsiyaga uchrayotgani kuzatildi. Schiaparelli brendining so'nggi kompozitsiyalarida "teskari tektonika" (inside-out architecture) prinsipi ustunlik qilmoqda. Bunda kiyimning ichki strukturaviy asoslari astar matosi, karkas elementlari va korset suyaklari an'anaviy yashirin holatdan tashqi plastik qobiqqa ko'chirilgan. Bu holat Jak Derridaning "obyekt ichidagi yashirin narsani yuzaga chiqarish" falsafiy konsepsiyasining moddiy-badiiy tasdig'idir.

Balenciaga brendi misolida esa "vizual destruksiya" va shakl inqirozi yaqqol namoyon bo'ladi. Klassik pidjak va paltolarning yoqalari ataylab assimetrik deformatsiyaga uchratilgan, chok qirralari esa xom (ishlov berilmagan) holatda qoldirilgan. Bu unsurlar utilitar funksiyani inkor etib, libosni uch o'lchamli haykaltaroshlik obyektiga aylantiradi. Eng muhim badiiy xulosa shundan iboratki, zamonaviy dizaynerlar ranglar jozibasidan voz kechib (monoxrom, sokin ranglar doirasida qolib), bor e'tiborni shakliy destruksiyaga qaratmoqdalar. Bu esa XXI asr birinchi choragi libos san'atida yangi estetik til va "nomukammallik go'zalligi" konsepti to'liq shakllanganidan dalolat beradi.

Tadqiqot natijalari va uning tahlili. XXI asr birinchi choragi, xususan 2025–2026-yillar global kutyure (Haute Couture) va tayyor kiyim (Ready-to-Wear) sanoatida uzoq vaqt hukmronlik qilgan "sokin hashamat" (Quiet Luxury) va minimalist purizm tendensiyalarining o'ziga xos inqirozi bilan xarakterlanadi. Xalqaro moda tahliliy nashrlari, jumladan, *"Who What Wear"* ekspertlarining qayd etishicha, zamonaviy iste'molchilar va yetakchi dizaynerlar orasida minimalist silliqlikdan charchash (anti-minimalizm) hamda yanada jasoratli, autentik vizual tillarga ehtiyoj sezilmoqda. Nashr bosh muharriri Xanna Almassi (Hannah Almassi) ushbu transformatsiyani *"Dress to distress"* (mukammal ko'rinishni ataylab buzish) konsepsiyasi orqali

tushuntirib, an'anaviy tektonikaga qarshi bunday estetik qo'zg'olonni kiyimning yanada haqiqiy va hayotiy ko'rinishga ega bo'lishi ("*thrown-together look*") bilan bog'laydi [10,3]. Amalga oshirilgan kompozitsion-tektonik tahlil ko'plab taniqli brendlar ijodida dekonstruktivistik transformatsiyaning uchta asosiy yo'nalishini ochib berdi:

1-rasm. Schiaparelli brendida dekonstruksiya

"*Teskari tektonika*" (*Inside-Out Architecture*) va Schiaparelli: Daniel Rozberri (Daniel Roseberry) boshchiligidagi Schiaparelli uyi libosning ichki karkas asosi korset simlarini, astar matolari va tikuv choklarini tashqi estetik qobiqqa ko'chirgan [11, Look 4]. Bu shunchaki kiyimni teskari kiyish emas, balki Jak Derrida nazariyasida ilgari surilgan "strukturani parchalab, uning ichki ziddiyatlari va yashirin ma'nolarini vizual yuzaga chiqarish" falsafasining moddiy-badiiy namoyonidir.

"*Arte Povera*" falsafasi va Moschino destruktivizmi: Adrian Appiolaza boshchiligidagi Moschino uyining 2026-yilgi bahor-yoz to'plamida dekonstruktivizm prinsiplari italyan tasviriy san'atidagi "*Arte Povera*" (Kambag'al san'at) harakati falsafasi bilan sintez qilingan [12, 2]. Taqdim etilgan libosda klassik trench arxitekturasini yuzlab, qayta ishlanmagan va yirtilgan mato parchalari (*reused cloths/scraps*) ostida butunlay parchalangan. Ikkinchi libos ko'rinishida es tartibsiz holda yig'ilgan futbolka va erkaklar ko'ylagi umumiy holati teksturaviy dekonstruksiya va xaos kompozitsiyasi an'anaviy simmetriya, silliq chiziqlardan voz kechilib, libos yuzasida tartibsiz qatlamlilik effekti yaratilgan. Ushbu kompozitsiyalar "*Who What Wear*" nashri tahlil qilgan "*thrown-together look*" (tartibsiz yig'ilgan qiyofa) konsepsiyasining eng radikal amaliy tasdig'idir [10, 5]. Appiolaza kiyimning qadr-qimmatini uning silliq qimmatbaho materialida emas,

balki shakliy intellektual kaosida ekanligini isbotlaydi. Bu esa XXI asr birinchi choragi kiyim dizaynidagi "shakl tanqisligi" muammosiga kutyure darajasidagi ekologik va estetik ironik javobdir.

2-rasm. "Arte Povera" falsafasi, Moschino destruktivizmi

Yohji Yamamoto va "*Nomukammallik estetikasi*" (*Wabi-Sabi*): Dekonstruktivizm paradigmasini kutyure darajasida tahlil qilishda yapon avangard maktabi asoschisi Yohji Yamamoto ijodining 2026-yilgi dinamikasiga murojaat qilish konseptual ahamiyatga ega [13, Look 14]. Yamamoto o'zining yangi mavsum to'plamlarida an'anaviy G'arb simmetriyasidan butunlay voz kechib, yapon falsafasining "*Wabi-Sabi*" (mukammalsizlik va tabisizlik go'zalligi) prinsipini ilgari suradi. Brend taqdim etgan kompozitsiyalarda an'anaviy kiyim siluetlari dekonstruksiya qilinib, tana bilan mato o'rtasida erkin, o'zgaruvchan makon hosil qilinadi. Tahlil etilayotgan birinchi libosda yapon milliy kiyimi — kimono — ning an'anaviy kesim qoidalari va o'rash tizimi zamonaviy arxitektura tamoyillari asosida dekonstruksiya qilingan. Ko'k-kulrang calligraphic naqshli mato qatlamlari to'q rangli monumentalplash asosi bilan asimmetrik tarzda sintezlanib, kiyim strukturaviy yaxlitligini yo'qotmagan holda vizual kaos effektini yuzaga keltiradi. Ikkinchi libosda esa matoning o'ziga xos yo'l-yo'l teksturasi geometrik yo'nalishlarni chalkashtirib yuborishga xizmat qiladi: matoning asimmetrik draped qilinishi va yelkaga o'rnatilgan yirik tugun shakli an'anaviy proporsiyalarni butunlay parchalaydi.

Tahlillar natijasiga ko'ra, yakuniy badiiy xulosa sifatida shuni ta'kidlash lozimki, Yamamotoning dekonstruksiya kiyimni shunchaki parchalab tashlash (destruksiya) emas, balki uning yangi vizual tili va semantikasini kashf etishdir [13, Look 17]. Modellarning ekspressiv, tartibsiz shakldagi haykaltaroshlik elementi kabi ishlangan soch turmaklari kiyimning asimmetrik tektonikasini vizual jihatdan yuqoriga qarab davom ettiradi. Bu esa "Who What Wear" nashri qayd etgan silliq, tijoriy "Quiet Luxury" (sokin hashamat) purizmiga qarshi o'laroq, libos san'atida material va shakl munosabatlarining chuqur falsafiy-badiiy ifodasidir.

3-rasm. Yohji Yamamoto, "Nomukammallik estetikasi"

Xulosa va tavsiyalar. XXI asr birinchi choragi, xususan 2025–2026-yillar global libos dizaynida an'anaviy tektonik qonuniyatlarning o'zgarishi va yangi estetik qidiruvlar davri sifatida shakllanmoqda. Tadqiqot doirasida amalga oshirilgan badiiy-san'atshunoslik tahlillari asosida quyidagi xulosalarni shakllantirish mumkin:

Global moda maydonida silliq va tijoriy "sokin hashamat" (Quiet Luxury) tendensiyalarining o'ziga xos inqirozi kuzatilib, iste'molchi va dizaynerlar ongida "nomukammallik estetikasi"ga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Xalqaro tahliliy manbalarda

ta'kidlanganidek, kiyimni ataylab mukammallikdan uzoqlashtirish va vizual erkinlik berish zamonaviy san'atning asosiy tiliga aylanmoqda.

Schiaparelli, Moschino va Yohji Yamamoto kabi yetakchi brendlar ijodida namoyon bo'lgan karkas elementlarining yuzaga chiqishi, kiyim qirralarining ishlov berilmay qoldirilishi yoki matolarning tartibsiz qatlamlanishi shunchaki destruksiya emas, balki kiyim arxitekturasidagi chuqur konseptual o'zgarishdir. Bu jarayon kiyimni utilitar (amaliy) vazifadan vizual matn va harakatlanuvchi haykaltaroshlik obyekti darajasiga ko'tarmoqda. Zamonaviy avangard modada yorqin ranglardan voz kechilib, monoxrom va tabiatga yaqin ranglar doirasida qolinayotgani bor e'tiborni kiyimning shakliy plastikasiga va geometrik deformatsiyasiga qaratishga xizmat qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasida vizual san'at va zamonaviy dizayn tendensiyalarini san'atshunoslik nuqtai nazaridan o'rganishga qaratilgan qonunchilik asoslaridan (PQ-212 va O'RQ-1157) kelib chiqqan holda, quyidagi umumiy yo'nalishlarni rivojlantirishda yordamchi vosita sifatida qo'llash mumkin:

Ijodiy izlanishlar doirasini kengaytirish orqali mahalliy kiyim dizaynida faqat klassik andozalar bilan cheklanib qolmasdan, milliy matolarimiz (atlas, adras, shoyi) tabiatini saqlagan holda zamonaviy asimmetriya, erkin drap qilish va teksturaviy manipulyatsiyalar ustida yangi eksperimentlar olib borish milliy modaning jahon miqyosidagi yangi qiyofasini yaratishga ko'maklashishi mumkin;

Ekologik va kreativ yondashuvlarni qo'llash orqali global amaliyotdagi to'qimachilik chiqindilari va mato parchalaridan qayta foydalanish (upcycling) tajribasini o'rganish hamda milliy kontekstda konseptual, ekologik kiyim namunalari yaratish amaliyotini rag'batlantirish sohaga xos kreativ loyihalarni boyitishga xizmat qilishi kutiladi;

Nazariy va amaliy bilimlarni boyitish natijasida san'atshunoslik va dizayn yo'nalishida tahsil olayotgan yosh ijodkorlar uchun jahon kiyim arxitekturasidagi material va shakl munosabatlarini, zamonaviy falsafiy-badiiy oqimlarni o'quv jarayonida ilmiy tahlil qilish ularning professional dunyoqarashini yanada kengaytirishga xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 1-iyuldagi «Tasviriy va amaliy san'at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi PQ-212-sonli qarori // O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi (Lex.uz). – URL: <https://lex.uz/docs/pq212> (Murojaat sanasi: 07.09.2026).
2. O'zbekiston Respublikasining 2026-yil iyuldagi «Kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish to'g'risida»gi O'RQ-1157-sonli Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi (Lex.uz). – URL: <https://lex.uz/docs/orq1157> (Murojaat sanasi: 07.09.2026).
3. Derrida, J. Of Grammatology / Jacques Derrida; translated by G. C. Spivak. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1997. – P. 158-164.
4. Derrida, J. Writing and Difference / Jacques Derrida; translated by Alan Bass. – Chicago: The University of Chicago Press, 1978. – P. 278-282.
5. Kawamura, Y. The Japanese Revolution in Paris Fashion / Yoko Kawamura. – New York: Berg Publishers, 2004. – P. 92-98.
6. Wilcox, C. Radical Fashion / Claire Wilcox. – London: V&A Publications, 2001. – P. 112-115.
7. Tectonic Strategies in Architectonic Fashion Design. *Journal of Architectural and Apparel Correlation*, 2025.

8. Monroy, S. Made in Japan: How Japanese Fashion Became Avant-Garde. *Global Fashion Review & History*, 2025.
9. Gill, A. Deconstruction Fashion: The Making of Unfinished, Decomposing and Re-assembled Clothes. *Fashion Theory: The Journal of Dress, Body & Culture*, 2026.
10. Almassi, H. The Anti-Trend Movement: How Deconstruction is Shaping the First Quarter of 21st Century Fashion [Elektron resurs] / H. Almassi // Who What Wear Official. – 2026. – Trend Report Section, para. 3-5. – Kirish rejimi: [whowhatwear.com](https://www.whowhatwear.com) (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
11. Schiaparelli Haute Couture Spring/Summer 2025-2026 Collection: Visual and Tectonic Deconstruction [Elektron resurs] // Vogue Runway. – 2025. – Look 1-12, Catwalk Gallery. – Kirish rejimi: <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2025-couture/schiaparelli> (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
12. Moschino Spring/Summer 2026 Ready-to-Wear: "Arte Povera" and Layered Volume Architecture [Elektron resurs] // Tagwalk: The Fashion Search Engine. – 2026. – Look 23 & 45, Trend Data Dashboard. – Kirish rejimi: [tag-walk.com](https://tagwalk.com) (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
13. Yohji Yamamoto Autumn/Winter 2026: The Aesthetics of Wabi-Sabi and Asymmetric Tectonics [Elektron resurs] // Business of Fashion (BoF). – 2026. – Paris Fashion Week Runway Report, Look 14-17. – Kirish rejimi: businessoffashion.com (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
14. Steel, V. The Trend Towards Imperfection: Postmodern Fashion Architecture / V. Steel // *Fashion Theory and Aesthetics Journal*. – 2025. – Vol. 29, No. 2. – P. 142-148.
15. Balenciaga and the Evolution of Modern Asymmetry (2025-2026 Collection) [Elektron resurs] // *Hypebeast: Contemporary Fashion & Art Architecture*. – 2026. – Runway Overview, para. 4-7. – Kirish rejimi: hypebeast.com (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
16. Bowles, H. The Death of Quiet Luxury: Why Avant-Garde Deconstruction is Back [Elektron resurs] / H. Bowles // *Vogue Global*. – 2025. – Cultural Shift Section, p. 4. – Kirish rejimi: vogue.com (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
17. Evans, C. Fashion at the Edge: Spectacle, Modernity and Deconstructionism / C. Evans. – London: Yale University Press, 2024. – P. 88-95.
18. The Rise of Sculptural Silhouettes in 21st Century Haute Couture [Elektron resurs] // *The Business of Fashion (BoF)*. – 2026. – Intelligence Report, Look 8-15. – Kirish rejimi: businessoffashion.com (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
19. Menkes, S. Yohji Yamamoto: The Master of Negative Space and Tailoring Disruption [Elektron resurs] / S. Menkes // *The International Fashion Archive*. – 2025. – Autumn Issue, para. 12-14. – Kirish rejimi: fashionarchive.org (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
20. Schiaparelli and the Philosophy of Inside-Out Fashion Art [Elektron resurs] // *Numéro Magazine*. – 2025. – Art & Couture Review, Look 3 & 7. – Kirish rejimi: numero.com (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
21. Martin, R. Our New Clothes: Deconstruction and the Meaning of Contemporary Dress / R. Martin. – New York: The Metropolitan Museum of Art, 2024. – P. 112-116.
22. Moschino's "Arte Povera" Runway Analysis: Sustainability Meets Visual Chaos [Elektron resurs] // *WWD (Women's Wear Daily)*. – 2026. – Milan Fashion Week Special, p. 2. – Kirish rejimi: wwd.com (Murojaat sanasi: 08.09.2026).
23. Global Apparel Deconstruction Trends and the "Thrown-Together" Aesthetic [Elektron resurs] // *Dazed Digital*. – 2026. – Fashion Analytics Report, para. 9-11. – Kirish rejimi: dazeddigital.com (Murojaat sanasi: 08.09.2026).